

"נקודה טובה מאס ישראל" מסע בשבילי הרוח של עם ישראל

(גיליון מספר 34 שנת תש"ף גיליון "שלח-לך" - כא' סיון תש"ף, 13 ליוני 2020)

לע"נ אמו"ר ר' יוסף-חיים ב"ר יעקב רוט ז"ל

ב"ה

"נקודה טובה" לפרשת "שלח-לך" - בין עובדות לפרשנות

מאז תקומתה של ישראל, מתלבטת הנהגת המדינה בנושא חלוקת האחריות בין גופי המודיעין השונים. וועדות רבות קמו ובדקו, התייעצו והמליצו וכולן אמרו דברים דומים. יש להפריד בין גופי איסוף המודיעין לגופי הערכת המודיעין ויש צורך בגוף שיתן הערכת מצב לאומית אחת, הניזונה ממקורות מידע רבים (בטחוניים, מדיניים, כלכליים ועוד).

במלחמת יום הכיפורים נוכחנו שוב לדעת, כי כאשר ההפרדה בין האיסוף להערכת המצב לא קיימת, אזי יש נטיה "לסדר" את העובדות בהתאם להערכת המצב שלנו ולא להיפך. וכך עלולים לפספס את סימני ההתראה.

בתחילת שנות ה-70, גיבש אגף מודיעין (אמ"ן) את "הקונספציה" (תפיסה/תיאוריה) לפיה מצרים לא תפתח במלחמה נגד ישראל לפני שתשיג מערכות נשק מתקדמות שיקנו לה איזון אסטרטגי עם ישראל, ואילו סוריה לא תצא למערכה ללא מצרים. וכך, למרות שהצטבר מידע שהעיד כי מצרים בדרך למלחמה (בסבירות גבוהה), הוא נדחה בגלל הקונספציה השגויה הזאת.

בפרשתנו, פרשת "שלח-לך", שולח משה רבנו במצוות ה' מרגלים לתור את טיבה של ארץ ישראל - הארץ המובטחת ואת דרכי הגישה, צירי הכיבוש ויעדי הלחימה.

וכך, למרות שהכניסה לארץ נעשית מכוח צו ה', בברכתו וּבְלוֹוֵי הַצְּמוּד, התורה עדיין לא סומכת על הנס והכל נעשה בדרך הטבע והקב"ה מצווה על הלוחמים: **"לְהַחֲלֹץ וּלְהִשָּׁמֵר וּלְאַרֵּב"** (רמב"ן במדבר יג, ב).

צוות המרגלים החוזר משליחותו, מוסר את המידע למשה רבנו - המנהיג וְהַמְּשַׁלֵּחַ, לא ב"חדר סגור" כפי שהיה מתבקש, אלא בריש גלי, לפני כולם. והעם ששומע את הדיווח על ערים בצורות, עם עז נפש ואנשי ענק, נכנס לחרדה ולפניקה.

כאן פונה קָלֵב בן יפונה אחד מן המרגלים אל העם ומנסה להרגיע אותם ואומר: חברים, אל תשכחו שלא מדובר כאן במסע כיבוש רגיל. הקב"ה מוביל אותנו. וכמו שהקב"ה קרע לנו את הים והוריד לנו את המן ונתן לנו את השליו באופן ניסי, כך הקב"ה יוביל אותנו לנצחון ניסי על עמי הארץ. אנחנו נילחם וננצח בברכת ה'.

תשובתם של שאר אנשי צוות המרגלים (למעט יהושע בן נון) לדבריו של כלב היתה: לא ולא. "לא נוכל לָעֲלוֹת אֶל הָעָם כִּי חָזַק הוּא מִמֶּנּוּ" (במדבר יג, לא).

כאן חבשו המרגלים - אנשי איסוף המודיעין גם את הכובע של הערכת המצב והגיעו למסקנה: "לא נוכל לָעֲלוֹת". דבר שאיננו מומלץ, כפי שראינו בתחילת המאמר.

המרגלים לא "עצרו" כאן, אלא **המשיכו להפחיד את העם והוציאו את זיבת הארץ רעה**, עד כדי ייאוש גמור. אפילו אם נצליח לכבוש את הארץ, יהיה זה אסון לשבת בה. זו ארץ אוכלת יושביה,

"נקודה טובה מאס ישראלי" מסע בשבילי הרוח של עם ישראל

המתאימה רק לאנשי ענק. אנשים רגילים מתים בה. וכדי להשחיר את התמונה עוד יותר, הם הוסיפו ובדו עוד "סיפורים" - דיבה ולשון הרע מליבם (רמב"ן).

התנהגות המרגלים נראית כאן כחטא סדרתי. וחז"ל לומדים מלשון הפסוק, כי למרגלים (למעט כלב ויהושע), היתה אַגְ'נְדָה (תוכנית וסדר יום) אחרת. התוכנית האלוקית של הכניסה לארץ, לא התאימה להם ולכן הם ניסו להכשיל את המהלך האלוקי (למה? על כך נדבר במאמר הבא). ללמדך שכבר יציאתם למשימה, "בעצה רעה" היתה (סוטה לה, א).

במילים אחרות: הם כתבו את דוח המודיעין, עוד לפני שיצאו למשימה.

ושם מתברר, כי אנשי מודיעין שיש להם אַגְ'נְדָה משלהם, הם בהחלט מסוכנים. כי הם עלולים לטעות ולהטעות.

פרשה זו מלמדת אותנו, להפריד בין איסוף העובדות, לשלב הניתוח והסקת המסקנות.

כאשר אוספים ומתאימים מראש את העובדות לתוצאות הניתוח הרצויות, ואלה נקבעות מראש על פי סדר יום שרצוי "מישהו", נקבל תוצאות "שגויות" שהורתן ולידתן בתהליך שגוי, "נגוע" באינטרסים של "בעלי ענין" ו"מזוהם".

והדברים נכונים, לא רק בחיי האומה, אלא גם בחיי הפרט.

מסיבה זו, המליץ הרבי מלובביץ' לחסידיו להיעזר בכל שאלה מעשית (שאינה הלכתית), בעצת "ידידים מבינים". אנשים נבונים, בעלי נסיון וידע רלבנטי, החפים מכל אינטרס ונגיעה בדבר.

וכך, בעוד ש"אדם קרוב אצל עצמו", "נוגע בדבר" ורואה את הבעיה באופן רגשי, הרי שחברו יוכל להתבונן כצופה מן הצד ולתת עיצה שכלית, נטולת אמוציות, ראויה, שקולה וחסרת פניות. וזאת, בתנאי שנדע להציג בפניו את הבעיה באופן נכון, שקוף ומדויק, ללא כל "נגיעה", והטיה (לא כמו שעשו המרגלים...).

נחתום בבית מן השיר חֵבֵר אֶמְתִּי (מילים: אודי יאן, לחן: סטפן ציטרון), העוסק בחבר קשוב, שדבריו ועצתו, אמת הם.

חֵבֵר ?הִיָּה קָשׁוּב

יְעוּדָד כְּשֶׁעָצוּב

יֵאמֵר תְּמִיד אֶמֶת

אֶפְלוּ אִם זֶה כּוֹאֵב...

לסיום, אזכיר את גיסי, סמל זאב רויטמן הי"ד - מפקד טנק, שעלה בסערה השמימה, בכ' סיוון במלחמת "שלום הגליל" בקרב סולטן יעקוב, בשעה שיצא להגנת העם והארץ, "להחליץ ולהשׂמר וְלֵארוֹב" (כדברי הרמב"ן בתחילת המאמר). בן תורה וחבר אמיתי. תנצב"ה.

מרכת שמת טובה, אשה רוח

לכניסה או להסרה מרשימת התפוצה (במייל ו/או בווטסאפ), ניתן לפנות למייל: rothmoshe@gmail.com

ארכיון "נקודה טובה": http://www.pirsuma.com/nekuda_tova

נא לשמור על קדושת הגליון ולהכניסו לגניזה לאחר השימוש.

יש לך הערה או הארה? אשמח לקבל למייל הנ"ל. **אהבת? הפץ בין חבריך.**